

POSTANOWIENIE

Dnia 23 kwietnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący Sędzia SA:	Dariusz Kłodnicki
Sędzia SA:	Sławomir Jurkowicz
Sędzia SA:	Janusz Kaspryszyn (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2012 r. na posiedzeniu niejawnym we Wrocławiu

sprawy z powództwa: **H. P. (1) i H. F.**

przeciwko: **(...) (spółce z o.o. prawa fińskiego) w L. (Finlandia)**

o wyłączenie współnika

na skutek zażalenia strony pozwanej

na postanowienie Sądu Okręgowego w Opolu

z dnia 15 grudnia 2011 r., sygn. akt VI GC 188/11

p o s t a n a w i a:

1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że zabezpieczyć powództwo poprzez zawieszenie pozwanego (...) w L. (Finlandia) w wykonywaniu jego praw udziałowych w spółce ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w K. w zakresie uczestnictwa pozwanego w zgromadzeniu współników, oddalając wniosek w pozostałym zakresie;

2. w pozostałym zakresie zażalenie oddalić.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Opolu postanowił zabezpieczyć powództwo poprzez zawieszenie (...) w L. (Finlandia) w wykonywaniu jej praw udziałowych w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w K., argumentując jak w uzasadnieniu (k. 365-367).

Pozwany zażaleniem (k. 478-484) zaskarżył powyższe orzeczenie w całości i wniósł o jego uchylenie oraz zniesienie postępowania w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia powództwa w całości, w związku z jego nieważnością, oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia w całości, ewentualnie o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Apelacyjny, zważył co następuje:

Zażalenie pozwanego częściowo zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że skarżący nie ma racji, dopatrując się w rozpoznawanej sprawie nieważności postępowania, w związku z naruszeniem przez Sąd Okręgowy art. 740 § 1 k.p.c. w zw. z art. 357 k.p.c., naruszenie bowiem tych przepisów nie skutkowało pozbawieniem pozwanego prawa do obrony, o którym mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., lecz jedynie wpłynęło na sposób ustalenia pozwanemu terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 15 grudnia 2011 r. Skarżący natomiast miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska w przedmiocie zabezpieczenia w zażaleniu. Z tych też względów stwierdzić należy, iż jego sytuacja procesowa w istocie nie odbiega od tej, jaka zaistniałaby, gdyby Sąd I instancji doręczył mu niezwłocznie po wydaniu zaskarżone postanowienie. Sąd Okręgowy bowiem nie był zobowiązany przed rozpoznaniem wniosku powoda do poinformowania pozwanego o wpłynięciu wniosku o zabezpieczenie powództwa, który winien być rozpoznany na posiedzeniu niejawnym (art. 735 § 1 k.p.c.). Natomiast przed Sądem II instancji pozwany miał możliwość przedstawienia swojego stanowiska.

Po tej uwadze stwierdzić należy, iż na gruncie przepisów zawartych w art. 730 i nast. k.p.c., celem udzielenia zabezpieczenia jest zwiększenie skuteczności postępowania cywilnego poprzez zapewnienie, że pomimo upływu czasu koniecznego dla rozstrzygnięcia sprawy możliwe będzie osiągnięcie zamierzonych przez stronę celów tego postępowania. W tym też szeroko pojmowanym zakresie dokonywać należy oceny łącznego zaistnienia przesłanek określonych w art. 730¹ § 1 k.p.c., a warunkujących udzielenie zabezpieczenia w postaci uprawdopodobnienia roszczenia i interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia, zdefiniowanego w § 2 cytowanego przepisu. Przy czym art. 730¹ § 1 k.p.c. nie nakłada na stronę obowiązku udowodnienia dochodzonego roszczenia, czy też jego uprawdopodobnienia w stopniu graniczącym z pewnością, a wymaga jedynie, by prima facie istniała szansa na jego istnienie. Zabezpieczenie należy więc traktować jako wyjątek od zasady rozstrzygania sporów w drodze prawomocnych wyroków sądowych (które nie są oparte tylko na uprawdopodobnieniu określonych okoliczności, lecz na udowodnieniu swoich twierdzeń przez stronę).

Rację ma pozwany, gdy podnosi, że podstawą prawną zabezpieczenia powództwa o wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest regulacja zawarta w art. 268 k.s.h., który wskazuje, iż celu zabezpieczenia powództwa Sąd może, z ważnych powodów, zawiesić wspólnika w wykonywaniu jego praw udziałowych w spółce. Nie zwalnia to jednak, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wnioskodawcy z uprawdopodobnienia roszczenia i interesu prawnego w uzyskaniu zabezpieczenia, które dodatkowo w zakresie zabezpieczenia powództwa o wyłączenie wspólnika ze spółki obwarowane jest zaistnieniem ważnych powodów w rozumieniu art. 268 k.s.h.

Jak podkreśla się w doktrynie „regulacja zawarta art. 268 k.s.h. ze względu na użycie sformułowania „ważne powody” stanowi szczególny przypadek zabezpieczenia powództwa w stosunku do norm art. 730 i 755 k.p.c. (...). Zaakcentowanie przez ustawodawcę „ważności” tych powodów wynika ze świadomości doniosłości skutków prawnych zabezpieczenia, które polegają na czasowym pozbawieniu wspólnika w okresie zawieszenia członkostwa jego uprawnień korporacyjnych, związanych z udziałem członkowskim (...)” (zob. A. Kidyba, Komentarz aktualizowany do art. 268 Kodeksu spółek handlowych, Lex 2012). Takim ważnym powodem (zob. A. Szumański, Wyłączenie kilku wspólników spółki z o.o. przez jednego wspólnika większościowego, Prawo Spółek 2007, nr 4, s. 8) jest trwały konflikt wspólników, który prowadzi do paraliżu funkcjonowania spółki wskutek niemożności podejmowania uchwał przez zgromadzenie wspólników (łącznie z uchwałami obligatoryjnymi), a tę okoliczność podkreślali powodowie we wniosku.

Odnosząc tę uwagę do niniejszego postępowania należy stwierdzić, że nieuczestniczenie pozwanego w zgromadzeniach wspólników, którą to okoliczność pozwany w zażaleniu przyznaje, paraliżuje w świetle § 13 ust. 5 umowy spółki z o.o. (...) możliwość skutecznego odbycia zgromadzenia wspólników, gdyż – co nie jest między stronami sporne – zgromadzenie wspólników jest ważne, gdy reprezentowane na nim jest co najmniej 2/3 kapitału zakładowego. Pozwany w zażaleniu podnosi, że brak jego obecności na zgromadzeniu w dniu 8 listopada 2011 r. był wynikiem trzydziestominutowego spóźnienia z uwagi na opóźnienie samolotu. Natomiast na zgromadzeniach

wspólników w dniach 16 czerwca, 1 lipca, 30 września 2011 r. brak obecności pozwanego był wynikiem nierzetelnego działania zarządu w osobie H. P.. Powodowie z kolei wskazują na brak rzetelności w zachowaniu pozwanego. Wskazuje to na istnienie konfliktu, który wskutek braku możliwości odbywania zgromadzeń wspólników może doprowadzić do degradacji gospodarczej oraz utraty pozycji spółki na rynku wobec konkurentów.

W tej sytuacji mając na uwadze, że art. 730¹ § 1 k.p.c. nie nakłada na stronę obowiązku udowodnienia dochodzonego roszczenia, czy też jego uprawdopodobnienia w stopniu graniczącym z pewnością, a wymaga jedynie, by prima facie istniała szansa na jego istnienie, stwierdzić należy, że uzasadniony był wniosek powodów o zabezpieczenie powództwa poprzez zawieszenie prawa pozwanego do uczestnictwa w zgromadzeniu wspólników.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu Okręgowego w Opolu, który wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, iż przedłożone wraz z pozwem dokumenty uprawdopodobniają, iż działania pozwanej spółki zmierzają do uniemożliwienia mniejszościowym wspólnikom (...) Spółki z o.o. w K. odbywanie zgromadzeń wspólników i realizowanie przez nich obowiązków ustawowych. Nie budzi wątpliwości Sądu Apelacyjnego, że pomiędzy wspólnikami występuje konflikt, co niewątpliwie powoduje utrudnienia w prawidłowym funkcjonowaniu spółki, a przy tym doprowadzić może do pokrzywdzenia wspólników tak dalece, iż uczestnictwo w spółce stanie się dla któregoś z nich bezprzedmiotowe. Stąd na tym etapie prima facie występuje szansa na istnienie roszczenia powodów względem pozwanego o jego wyłączenie ze spółki.

Występuje też interes prawny powodów w udzieleniu zabezpieczenia, który jak słusznie zauważył Sąd Okręgowy przejawia się też w fakcie, że kontynuacja działalności spółki (...) może być znacznie ograniczona, a nadto jak wskazano wyżej trwały konflikt wspólników prowadzi do paraliżu funkcjonowania spółki wskutek niemożliwości podejmowania uchwał przez zgromadzenie wspólników (łącznie z uchwałami obligatoryjnymi).

Wskazany sposób zabezpieczenia pozwoli na odblokowanie działalności spółki i jest zgodny z zasadą rządów większości nad mniejszością oraz zasadą proporcjonalności praw i wkładu (zob. A. Szumański, Wyłączenie kilku wspólników spółki z o.o. przez jednego wspólnika większościowego, Prawo Spółek 2007, nr 4, s. 8). W pozostałym zakresie wniosek powodów nie mógł zostać uwzględniony albowiem brak było na tym etapie interesu prawnego w jego uwzględnieniu. Jak wskazano wyżej, zabezpieczenie należy traktować jako wyjątek od zasady rozstrzygania sporów w drodze prawomocnych wyroków sądowych (które nie są oparte tylko na uprawdopodobnieniu określonych okoliczności, lecz na udowodnieniu swoich twierdzeń przez stronę). Dodatkowo w art. 268 k.s.h. podkreślono wyraźnie, iż z zawieszenie wspólnika w wykonywaniu jego praw udziałowych w spółce może nastąpić tylko z ważnych powodów. Te powody wytyczają zatem także granice zawieszenia. Należy pamiętać, że Sąd orzekający o zabezpieczeniu powództwa może oznaczyć w swoim postanowieniu zakres zawieszenia, ograniczając go tylko do niektórych uprawnień członkowskich. W niniejszej sprawie takie ograniczenie do zakresu wskazanego wyżej jest w pełni zasadne, gdyż spełnia funkcję „odblokowania” działania spółki, a jednocześnie, pozwala funkcjonować pozwanemu w innych obszarach działalności korporacyjnej. W szczególności brak było podstaw do zawieszenia pozwanemu prawa indywidualnej kontroli określonej w art. 212 k.s.h. czy też uprawnienia określonego w art. 223 k.s.h. Słusznie bowiem zauważył pozwany, że sposób realizacji kontroli został określony w art. 212 k.s.h., który przewiduje kontrolę Sądu (rejestrowego) nad procesem udzielenia (a ściślej ujmując odmowy udzielenia) informacji oraz kontroli. Także regulacja zawarta w art. 223 k.s.h. wskazuje na niezbędną decyzję Sądu rejestrowego odnośnie do wniosku o wyznaczenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych w celu zbadania rachunkowości działalności spółki. W tej sytuacji, gdy jak wynika z twierdzeń pozwanego, wszczęte zostało postępowanie przed Sądem rejestrowym, ingerencja (w trybie zabezpieczenia) Sądu rozstrzygającego spór o wyłączenie wspólnika nie stanowiłaby aktualnie realizacji funkcji zabezpieczenia powództwa.

Sąd Apelacyjny nie znalazł innych pól działalności korporacyjnej pozwanego, w zakresie których miałyby nastąpić uzasadnione zabezpieczeniem zawieszenie wspólnika w wykonywaniu jego praw udziałowych w spółce.

Jednocześnie wskazać też należy, iż z uwagi na to, że niniejsze postanowienie nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie, w rozumieniu art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c., który stanowi, że Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym

orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Rozstrzygnięcie o kosztach następuje dopiero w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (za niedopuszczalne uważa się orzekanie o kosztach procesu wcześniej), ponieważ rozstrzygnięcie o kosztach ma charakter akcesoryjny w stosunku do głównego przedmiotu postępowania (Komentarz do art.108 kodeksu postępowania cywilnego, J. Bodio, T. Demendecki, A. Jakubecki, O. Marcewicz, P. Telenga, M.P. Wójcik, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Oficyna, 2008, wyd. III.). Orzeczeniami kończącymi postępowanie w sprawie są wyroki, wyroki zaoczne, nakazy zapłaty oraz postanowienia co do istoty sprawy wydawane w postępowaniu nieprocesowym, a także niektóre postanowienia formalne. Zgodnie z utrwalonym już w judykaturze poglądem, stwierdzić należy, że postanowieniem formalnym kończącym postępowanie w sprawie jest orzeczenie, które przez uprawomocnienie się trwale zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty w danej instancji (uchwała SN z dnia 24 listopada 1998 r., III CZP 44/98, uchwała SN z dnia 31 maja 2000 r., III CZP 1/00, i uchwała SN z dnia 6 października 2000 r., III CZP 31/00, postanowienie SN z dnia 13 stycznia 2006 r., II CNP 31/05). Oznacza to, że pojęcie postanowienia kończącego postępowanie w sprawie, obejmuje tylko orzeczenia kończące postępowanie jako całość poddaną pod osąd (postanowienie SN z dnia 14 listopada 1996 r., I CKN 7/96). Mając to wszystko na uwadze, należy a contrario wywieść wniosek, że postanowieniami takimi nie są orzeczenia mające za przedmiot kwestie wpaddingowe, tj. kończące postępowania pomocnicze lub zamykające fragment bądź pewną fazę postępowania. Takim też wpaddingowym rozstrzygnięciem jest niniejsze postanowienie. Z tego też względu orzekanie o kosztach przy okazji niniejszego orzeczenia byłoby przedwczesne w świetle art. 108 k.p.c.

Z powyższych względów, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzeczono jak w punkcie 1 postanowienia. W pozostałej zaś części zażalenie pozwanego, jako nieuzasadnione, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w punkcie 2 postanowienia.

bp